

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 37-38 (2001)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 37-38 (2001)

Η δασμολογική πολιτική των Βενετών στην περιοχή του Αμβρακικού κόλπου στις αρχές του 18ου αι. (Με βάση τα βενετικά αρχεία)

Ελευθέριος Λ. Βέτσιος

doi: [10.12681/prch.29207](https://doi.org/10.12681/prch.29207)

Copyright © 2022, Ελευθέριος Λ. Βέτσιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βέτσιος Ε. Λ. (2022). Η δασμολογική πολιτική των Βενετών στην περιοχή του Αμβρακικού κόλπου στις αρχές του 18ου αι. (Με βάση τα βενετικά αρχεία). *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (37-38), 45–50. <https://doi.org/10.12681/prch.29207>

Η δασμολογική πολιτική των Βενετών στην περιοχή του Αμβρακικού κόλπου στις αρχές του 18ου αι.

(Με βάση τα βενετικά αρχεία)

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Α. ΒΕΤΣΙΟΣ

Φιλολόγος - Ιστορικός

Κατά τον 18ο αιώνα τα συμπτώματα μιας γενικής οικονομικής παρακμής των Βενετών που άρχισαν από τον προηγούμενο αιώνα είναι πλέον ορατά. Παρόλη όμως την παρακμή που μεγάλωνε όσο προχωρούσε ο αιώνας, ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο που μας ενδιαφέρει εδώ, οι βενετικές κτήσεις στο Ιόνιο και την Αδριατική και πιο πολύ της Πρέβεζας και της Βόνιτσας που έλεγχαν την είσοδο του Αμβρακικού (Συνθήκη του Πασσάροβιτς 1718) μετέβαλαν τους Βενετούς σε ορισμένες στιγμές σε ρυθμιστές της οικονομίας στην περιοχή¹. Ακόμη η εκτόπιση των Βενετών από το υπερπόντιο εμπόριο,

¹ Αποτελεί κοινή ομολογία ότι τον 18ο αιώνα ολοκληρώνεται η υποβάθμιση της Βενετίας ως σημαντικού οικονομικού και πολιτικού παράγοντα στην ευρωπαϊκή ισορροπία: το δύσκαμπτο διοικητικό και οικονομικό σύστημά της, με τον έντονο κρατικό παρεμβατισμό σ' όλα τα επίπεδα της πολιτικο-οικονομικής ζωής δεν προσαρμόζεται στις νέες απαιτήσεις. Ωστόσο, είναι εξίσου βέβαιο ότι η Βενετία, σε μια τελευταία προσπάθεια ανάκαμψης, επιχειρεί μια ενεργητική παρουσία στα αγκυροβόλια της Ανατολής και εξακολουθεί να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις συναλλαγές και να διατηρεί την εμπορική δύναμή της στη Μεσόγειο. Επίσης πολλά δημοσιευμένα στοιχεία αλλά και η προσωπική ενασχόληση με τα αρχεία της Βενετίας συνηγορούν στη θέση αυτή, διαμορφώνοντας μια διαφορετική εικόνα για τη συμμετοχή και σημασία του βενετικού εμπορίου στο όλο σύστημα της αγοράς κατά τον 18ο αιώνα. Βλ σχετ.:

- Π. Μιχαηλάρης, *Η εμπορική εταιρική συνεργασία του βενετικού οίκου Ταρωνίτη-θεοτόκη και των αδελφών Γ. και Θ. Γεωργιβάλων (1732-1737) - Ο ρόλος και η δράση του εμπορικού πράκτορα Δημ. Χαμόδρακα*, Μνήμων, τ. 8, Αθήνα 1980-1982, σ. 227, υπ. 2.
- Mantran, *La navigation venitienne et ses concurrentes en Mediterranee orientale aux XVIIe et XVIIIe siecles*, Mediterraneo e Oceano Indiano, Atti del Sesto Colloquio Internazionale di Storia Marittima, tenuto a Venezia dal 20 al 29 settembre 1962, σ. 389.
- U. Tucci, *La marina mercantile veneziana nel settecento*, Bolletino dell' Istituto di Storia della Societa e dello Stato Veneziano, II, Venezia 1960, σσ. 155-200.

Πρεβεζάνικα Χρονικά

συντελούσε ώστε οι πρώην θαλασσοκράτορες να είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι στις περιοχές που ήταν ακόμη κάτω από τον άμεσο έλεγχό τους. Επιπλέον ο γαλλικός κυρίως εμπορικός "ιμπεριαλισμός" με την ίδρυση του γαλλικού προξενείου στην Άρτα² υποχρέωσε τη Γαληνότατη Δημοκρατία να επιστρατεύσει όλες της δυνάμεις της για να ανταπεξέλθει στον νέο αυτόν ανταγωνισμό και να παρατείνει έτσι την παρουσία της στον Αμβρακικό και γενικότερα στο Ιόνιο. Οι Βενετοί, λοιπόν, προσπάθησαν να χρησιμοποιήσουν όλα τα πρόσφορα γι' αυτούς μέσα, που θα ζημίωναν τους Γάλλους.

Μετά τη συνθήκη του Πασσάροβιτς (1718) υποχρέωσαν τους Γάλλους να πληρώνουν στην Πρέβεζα τελωνειακό δασμό 4% για ό,τι εισάγονταν ή εξάγονταν από την περιοχή του Αμβρακικού κόλπου, επιπλέον ένα ιδιαίτερο τέλος για τα καπνά και το σπουδαιότερο θα έπρεπε όλα τα εμπορεύματα να μεταφέρονται στη Βενετία³. Τις απαιτήσεις τους για την είσπραξη αυτού του τελωνειακού δασμού οι Βενετοί τις στήριξαν στο ότι θεωρούσαν τον εαυτό τους κυρίαρχο της θαλάσσιας περιοχής του κόλπου και ισχυρίζονταν ότι το τελωνείο υπήρχε στην Πρέβεζα και κατά την τουρκική κατοχή της πόλης⁴.

Οι Γάλλοι θεώρησαν τις απαιτήσεις των Βενετών παράλογες καθώς εξουσιάζοντας στεριά μόνο μιας ώρας γύρω από την Πρέβεζα και χωρίς να τους παραχωρηθεί ποτέ η κυριαρχία της θαλάσσιας περιοχής του κόλπου⁵ έθεταν τέτοιους όρους και κυρίως στα γαλλικά καράβια. Ήταν διατεθειμένοι πάντως να αναγνωρίσουν στους Βενετούς δικαιώματα τελωνείου στην περίπτωση που τα καράβια θα φόρτωναν ή θα ξεφόρτωναν στην περιοχή τους.

2 Το γαλλικό προξενείο στην Άρτα ιδρύθηκε το 1702 (ή το 1701) και στη δικαιοδοσία του είχε μια εκτεταμένη περιοχή από τις σημερινές νότιες αλβανικές ακτές μέχρι τον Κορινθιακό κόλπο. Βλ. σχετ. Σιορόκας Γ., *Το Γαλλικό Προξενείο της Άρτας (1702-1789)*, Ιωάννινα 1981, σ. 38 & 41.

3 A.S.V, Senato, Provveditori da Terra e da Mar, F. 961, αντίγραφο μεταφρασμένης στα ιταλικά επιστολής του Γάλλου Προξένου G. Dubroca στο Γενικό Προβλεπτή των Ιονίων Νήσων A. Pisanì (Άρτα 3/1/1718) συνημμένη στη Νο 100 επιστολή του Κώδικα, Μέρτζιου Δ.Κ., *Η Άρτα εις τα Αρχαία της Βενετίας 1696-1787*, Σκουφάς, τ. 1-2, 1955-62, σ. 274.

4 Σιορόκας Γ., ό.π., σ. 184.

5 Τα σύνορα της βενετικής με την οθωμανική κυριαρχία ήταν στα ερείπια της Νικόπολης. Η βενετοκρατούμενη ενδοχώρα έφθανε σε βάθος της μια ώρα πεζοπορία, αλλά στους Βενετούς δεν παραχωρήθηκε ποτέ η κυριαρχία της θαλάσσιας περιοχής του Αμβρακικού κόλπου· άλλωστε οι Τούρκοι διοικητές της περιοχής κατείχαν μέσα στον κόλπο ψαρότοπους και αλυκές, των οποίων η ύπαρξη δε συμβιβαζόταν με τις βενετικές αξιώσεις. Βλ. σχετ.

• Κόμης Κ., (α) *Η διαδικασία δημογραφικής ανάπτυξης μιας μικρής πόλης: Επτανήσιοι και άλλοι έποικοι στην Πρέβεζα (18ος αι.)* στα πρακτικά Δ' Συνεδρίου Επτανησιακού Πολιτισμού (Λευκάδα, 8-12 Σεπτεμβρίου 1993). (β) *Από την τοπική ιστορία στη συνολική: το παράδειγμα της Λευκάδας. 15ος -19ος αι.*, Αθήνα 1996, σ. 260, υπ. 22.

• Σιορόκας Γ., ό.π., σ. 184.

Οι Γάλλοι παράλληλα με υπόμνημά τους προς την πύλη διατύπωναν τη ζημία που προξενούσαν στα συμφέροντα της Γαλλίας οι αξιώσεις των Βενετών, ότι δηλ. υπήρχε κίνδυνος να έχανε ένα μεγάλο μέρος των τελωνειακών δικαιωμάτων που θα εισέπραττε γιατί κανένας δε θα φόρτωνε ούτε θα ξεφόρτωνε στην περιοχή για να αποφύγει το διπλό δασμό⁶.

Τελικά μετά από πολλές διαπραγματεύσεις μεταξύ Γάλλων, Βενετών και Τούρκων επήλθε η συμφωνία που προέβλεπε να πληρώνονται, για κάθε εισαγόμενο ή εξαγόμενο εμπόρευμα από τα αγκυροβόλια του Αμβρακικού κόλπου αξίας 400 άσπρων, τα 3/4 του τελωνειακού δασμού στον Βοεβόδα της Άρτας και το υπόλοιπο 1/4 στον τελώνη των Βενετών στην Πρέβεζα. Μάλιστα για την καλύτερη εξασφάλιση της είσπραξης των οφειλόμενων δασμών μπορεί ο Τελώνης των Βενετών ή εντεταλμένος αντιπρόσωπός του να επισκέπτεται τα πλοία, τόσο όταν φορτώνουν όσο και όταν εκφορτώνουν εμπορεύματα στα αγκυροβόλια της περιοχής της Άρτας, για να ζητά τα σωστά τελωνειακά δικαιώματα, σύμφωνα με τη συμφωνία που υπογράφηκε.

Παρακάτω παραθέτουμε ολόκληρο το έγγραφο της συμφωνίας μεταξύ Βενετών και Τούρκων (μεταγεγραμμένο και μεταφρασμένο)⁷ που αφορούσε τους τελωνειακούς δασμούς που επιβλήθηκαν στα εμπορεύματα που διακινούνταν μέσω της Πρέβεζας από και προς τα αγκυροβόλια του Αμβρακικού κόλπου και το οποίο περιλάμβανε φορολογική διατίμηση για κάθε εμπόρευμα.

« Adì 2 Agosto 1729 s.n. Preveza

Essendo comparso in questo golfo l' Illustrissimo et gellentissimo signor Zorzi Pasqualigo per la Serenissima Republica di Venetia provveditor general da mar e l' inclito et honorato Cussein Aga voivoda dell' Arta, sono convenuti concordemente che tutti li bastimenti tanto grandi che picoli d' ogni natione che entrano in questo golfo, con mercanzie per l' Arta et altre scale soggette a detto voivoda habbino a contribuire al doganiere del Principe l' appretiamiento delle mercancie per ogni quatrocento aspri tocanti per dogana cento a detto doganiere e gl' altri trecento s' intendano per conto di detto voivoda e cossi nell' uscita de ba-

6 Σιορόκας Γ., όπ. σ. 184-185.

7 A.S.V., Senato, Provveditori da Terra e da Mar, F.867, αριθμημένο αντίγραφο (No1-Πρέβεζα 2 Αυγούστου 1720) συνημμένο στην επιστολή No 10 του Κώδικα με ημερομηνία Λευκάδα 1/7/1726 που έστειλε ο έκτακτος Προβλεπτής της Λευκάδας Agostin da Riva στο Δόγη. Αντίγραφο της συμφωνίας αυτής υπάρχει και στη σειρά A.S.V., Cinque savi alla mercanzia, Seconda serie (scritture in materia commerciale), Consoli Veneti in Levante, b. 31, Quaderno 250. Μεγάλο μέρος της συμφωνίας αυτής μεταφρασμένο δημοσιεύθηκε και από τον Μέρτζιο Κ. στο περιοδικό "Σκουφάς", Η Άρτα εις τα Αρχαία της Βενετίας 1696-1787, τ. 1-2 (1955-62), σσ. 397-398.

Πρεβεζάνικα Χρονικά

stimenti dal golfo che caricassero in dette scale habbi a correr il simile con equal rippartitione dichiarando che a remotione d' ogni equivoco la consecuenza di detti aspri cento, habbi a seguire a norma della seguente tarrifa senza che ne una parte ne l' altra possa prettender altro, d' a- vantaggio, meno altro bezzo per libra del tabaco in avvenire. E per maggior quiete possa il doganier del Principe o persona a lui destinata entrar nelli bastimenti, cossi quando caricano, come scaricando in Arta per ri- cever il suo drito con la sequente tariffa stessa. E presente pure l' Illu- strissimo signor Gulielmo Dubroca, Console di sua Maesta Christianissima in Arta afferma per li bastimenti di sua natione et altri che fossero co- perti sotto le sue insegne, che entrassero e sortissero del golfo.

Segue la tariffa per l' uscita

Cordovani conzi, ogni pelle, due aspri	-2-
Detti crudi ogni un, un aspro	-1-
Per ogni sciavina, aspri tre	-3-
Per ogni cargo di salonichi, aspri	-230-
Per ogni cargo di cera, trecento sessanta	-360-
Per ogni cargo di grana, aspri	-600-
Per ogni cargo di seta, aspri	-800-
Per ogni pelle di bufalo, aspri	-12-
Per ogni pelle di manzo, aspri quatro	-4-
Per ogni cargo di bombaso, aspri	-120-
Per ogni cargo di bocassini di colori diversi che vengono alla fiera	-700-
Per ogni capoto sia grande sia piccolo	-2-
Per tabaco dovra pagar come per il costo quatro per cento	

Lana, bottaraghe, valonie, nosolle, formaglio et ogni altra sorte di co- mestibile, dovra pagar quatro per cento dalli quali habbi ad esigger l' uno in Doganiere del Principe a risserva delli bastimenti della nation fran- cese che dovrarra pagare con la ripartitione delli sudetti detto aspri-

Per l' entrata

Ogni sorte di robba di seda con oppere d' oro e schieti pagarano ogni Xi oche che s' intende un pacco, aspri	-400-
Ogni pezza di lano di qual si sia qualita di brazza 56 pagara aspri	-400-
Merzi di tuti i generi ogni quatro casse pagarano, aspri	-400-
Carta da scriver d' ogni sorte coli otto	-400-
Per ogni otto casse di vettri da somma	-400-
Per ogni vinti oche di coral	-400-

Pelle d' agnelo negre ogni mille 200	-400-
Dette bianche ogni 2400	-400-
Pelle di volpe 250	-400-
Per ogni 100 martori	-400-
Pelle di gatti, faine e zacali ogni	-400-
Pecore, rame e stagno ogni 200 oche pagerano	-400-
Azzal e pionbo brusa ogni cargo di oche 120	-400-

Zorzi Pasqualigo Provveditor General da Mar
 Cussein Aga Voivoda dell' Arta
 Guilielmo Dubroca Console di Francia »

Η Μετάφραση

« Την ημέρα 2 Αυγούστου 1720, νέο έθος, Πρέβεζα

Αφού εμφανίσθηκε στον κόλπο αυτό ο εκλαμπρότατος και εξοχώτατος κύριος Ζόρζι Πασκουαλίγο, Γενικός Προβλεπτής στη θάλασσα της Γαληνότητας της Δημοκρατίας της Βενετίας και ο ένδοξος και τίμιος Χουσεϊν Αγάς, Βοεβόδας της Άρτας, συμφώνησαν ότι όλα τα εμπορικά πλοία μεγάλα και μικρά, κάθε κράτους, τα οποία εισέρχονται στο κόλπο αυτό με εμπορεύματα για την Άρτα και άλλα αγκυροβόλια, που βρίσκονταν στην κατοχή του προαναφερθέντος Βοεβόδα, να καταβάλλουν υποχρεωτικά στον Τελώνη του πρίγκηπα, σύμφωνα με την εκτίμηση των εμπορευμάτων, για κάθε (εμπόρευμα) αξίας 400 άσπρων τελωνειακού δικαιώματος, τα εκατό να είναι για όφελος του Τελώνη και τα 300 να είναι για λογαριασμό του προαναφερθέντα Βοεβόδα. Το ίδιο θα γινόταν και για την έξοδο των πλοίων από τον κόλπο, που θα φόρτωναν εμπορεύματα στα αναφέρθεντα λιμάνια με την ίδια κατανομή, και προς αποφυγή κάθε παρεξήγησης δηλώνεται ότι η είσπραξη των άσπρων θα γίνεται σύμφωνα με την ακόλουθη κατάσταση ή ταρίφα, και δε θα έχει το δικαίωμα κανένας από τους δύο συμβαλλόμενους να απαιτεί περισσότερα, ως πλεονέκτημα, ούτε άλλα χρήματα (επιπλέον) ανά λίβρα για τα καπνά (που θα διακινηθούν) στο μέλλον. Και για την καλύτερη εξασφάλιση της είσπραξης των οφειλόμενων δασμών μπορεί ο Τελώνης του Πρίγκηπα ή εντεταλμένος του αντιπρόσωπος να επισκέπτεται τα πλοία, τόσο όταν φορτώνουν όσο και όταν εκφορτώνουν εμπορεύματα στην Άρτα για να ζητά τα σωστά δικαιώματα, σύμφωνα με το τιμολόγιο που ακολουθεί. Παρών (είναι) και ο εκλαμπρότατος κύριος Γουλιέλμος Ντυμπροκά, πρόξενος της Αυτού Χριστιανικότητας Μεγαλειότητας στη Άρτα, ο οποίος αποδέχεται τη συμφωνία που έγινε και για τα εμπορικά πλοία της εθνότητάς του, που φέρουν τη (γαλλική) σημαία, και τα οποία θα ήθελαν να εισέλθουν στον κόλπο ή να εξέλθουν.

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Το τιμολόγιο για την έξοδο

Δέρματα μικρά κατεργασμένα πολυτελείας το καθένα άσπρα	-2-
Δέρματα όμοια ακατέργαστα το καθένα άσπρα	-1-
Για κάθε σκιαβίνα (καρπέτα) το καθένα άσπρα	-3-
Για κάθε δέμα ρούχα σαλονικιού το καθένα άσπρα	-230-
Για κάθε δέμα αγιοκερίου άσπρα	-360-
Για κάθε δέμα πρινοκόκκου άσπρα	-600-
Για κάθε δέμα μέταξας άσπρα	-800-
Για κάθε δέμα βουβαλιού άσπρα	-12-
Για κάθε δέμα βοδιού άσπρα	-4-
Για κάθε δέμα βαμβακιού άσπρα	-120-
Για διαφορά χρωματιστά υφάσματα που έρχονται από την ύπαιθρο το δέμα άσπρα	-400-
Για κάθε καπότο τόσο μικρό όσο και μεγάλο άσπρα	-2-
Τα καπνά επί της αξίας θα πληρώνουν 4%.	

Μαλλιά, αυγοτάραχα, βελανίδια, λεπτοκάρυα, τυριά και ό,τι άλλο είδος τροφίμων θα πληρώσει 4 % επί της αξίας, από τα οποία θα μπορεί να απαιτήσει το 1% ο Τελώνης του Πρίγκηπα για τη συντήρηση των πλοίων του Γαλλικού έθνους, τα οποία θα πρέπει να πληρώσει με τον επιμερισμό των άσπρων.

Για την είσοδο στα λιμάνια

Για κάθε είδος μεταξωτού υφασματός χρυσοκέντητου ή σκέτου θα πληρώνονται στις 10 οκάδες που είναι το κάθε τεμάχιο άσπρα	-400-
Κάθε τεμάχιο οποιασδήποτε ποιότητας υφάσματος μήκους 56 πή- χων άσπρα	-400-
Εμπορεύματα κάθε είδους τα τέσσερα κιβώτια	-400-
Χαρτί γραψίματος οποιουδήποτε είδους τα 8 δέματα	-400-
Γυαλικά διάφορα για κάθε 8 κιβώτια συνολικά	-400-
Κοράλλια για κάθε 20 οκάδες άσπρα	-400-
Δέρματα αρνιού μαύρα κάθε 1200	-400-
(Δέρματα αρνιού) λευκού χρώματος κάθε 2400 άσπρα	-400-
Δέρματα αλεπούς τα 250 άσπρα	400-
Δέρματα νυφίτσας τα 100 άσπρα	-400-
Γαλοδέρματα, κουνάβια και τσακάλια τα 500 άσπρα	-400-
Πιπέρι, χαλκώματα και τσίγκινα είδη κάθε 200 οκάδες άσπρα	-400-
Ατσάλι και μολύβι χυτό κάθε φορτίο από 120 οκάδες	-400-

Ζόρζι Πασκουαλήγο, Γενικός στη θάλασσα Προβλεπτής
Χουσεϊν Αγάς, Βοεβόδας της Άρτας
Γουλιέλμος Ντυμπροκά, Πρόξενος της Γαλλίας »